

การพัฒนารูปแบบการประเมินการสอนสำหรับครูประถมศึกษา

นายนิราศ จันทระจิตร

ศูนย์วิจัยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

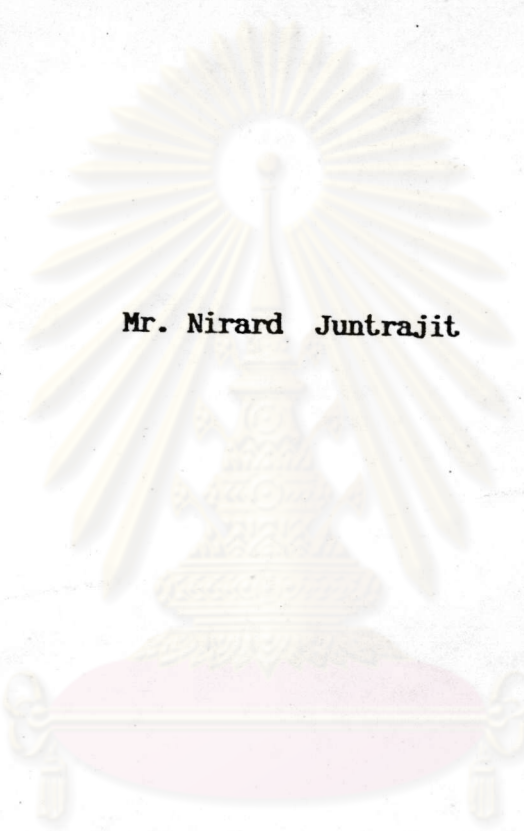
พ.ศ. 2534

ISBN 974-579-322-1

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

017773 117320926

THE DEVELOPMENT OF TEACHING EVALUATION MODEL
FOR ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS

Mr. Nirard Juntrajit

A Dissertation Submitted in Partial Fulfilment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy
Curriculum and Instruction Program

Graduate School
Chulalongkorn University

1991

ISBN 974-579-322-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การพัฒนาแบบการประเมินการสอนสำหรับครูประถมศึกษา

โดย

นายนิราศ จันทร์จิตร

สาขาวิชา

หลักสูตรและการสอน

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงเดือน อ่อนน่วม

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับเป็น ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรวิชัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.สมหวัง พิธิยานุวัฒน์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงเดือน อ่อนน่วม)

..... กรรมการ
(ดร.โกวิท ประวาลพฤษย์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อุมา สุกนธมาน)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์)

ศูนย์วิทยานิพนธ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิราศ จันทรจิตร : การพัฒนารูปแบบการประเมินการสอนสำหรับครูประถมศึกษา (THE DEVELOPMENT OF TEACHING EVALUATION MODEL FOR ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.ทองเดือน อ่อนน่วม, 361 หน้า .ISBN 974-579-322-1

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการประเมินการสอนสำหรับครูประถมศึกษา ซึ่งมีวิธีวิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนที่แรกเป็นการพัฒนาร่างรูปแบบการประเมินการสอน ขั้นตอนที่สองเป็นการทดลองใช้รูปแบบการประเมินการสอน ประกอบด้วย การนำร่างรูปแบบการประเมินการสอนไปทดลองใช้ในรอบแรกแล้วปรับปรุงแก้ไข และนำรูปแบบไปทดลองใช้เพื่อปรับปรุงแก้ไขในขั้นสุดท้ายอีกครั้งหนึ่ง

รูปแบบการประเมินการสอนที่พัฒนาขึ้นมาครั้งนี้ ประกอบด้วยกรอบแนวคิดและกิจกรรม 5 ขั้นตอนคือ (1) ขั้นนำ (2) ขั้นเตรียมการ (3) ขั้นประเมิน (4) ขั้นสรุปผล (5) ขั้นปรับปรุงและประเมินทบทวนซ้ำ ซึ่งมีรายละเอียดของกิจกรรมประกอบด้วย การเสนอแนวความคิดด้านการประเมินแก่บุคลากรผู้เกี่ยวข้องในโรงเรียน การเสริมสร้างความรู้สึกที่ดีต่อการประเมิน การเตรียมการด้านบุคลากรเพื่อการประเมิน การนำเครื่องมือประเมินไปใช้ การสรุปผลการประเมิน การนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการสอนของครู และการประเมินทบทวนซ้ำในระยะต่อไป

ผลการทดลองใช้รูปแบบการประเมินการสอนพบว่าเป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านความเหมาะสม ความชัดเจนและความเป็นไปได้ของรูปแบบการประเมิน ความเหมาะสม ความชัดเจนของสมรรถภาพการประเมินและเกณฑ์การประเมิน ความตรงของเครื่องมือประเมิน ความพึงพอใจของผู้ได้รับการประเมิน ความเหมาะสมของเอกสารคู่มือการประเมินและผลของการดำเนินกิจกรรมการนำรูปแบบการประเมินการสอนไปใช้

ภาควิชา คณะกรรมการบริหารหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและแผนการสอน.....
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

NIRARD JUNTRAJIT : THE DEVELOPMENT OF TEACHING EVALUATION MODEL
FOR ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS. THESIS ADVISOR : ASSO.PROF.
DUANGDUEN ONNUAM, Ph.D. 361 PP. ISBN 974-579-322-1

The purpose of this study was to develop the teaching evaluation model for elementary school teachers. The study procedures were divided into two steps; first, developing the prototype of teaching evaluation model, and second, trying out model for improving and taking final try-out for improving model again.

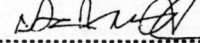
The teaching evaluation model was consisted of conceptual framework and five steps of activities; introductory activity, preparing activity, evaluating activity, summarizing activity and improving and re-evaluating activity. These activities were, proposing evaluation ideas to concerning school personnels, encouraging personnels for good feeling in evaluation, preparing evaluation, implementing for evaluation instruments, concluding outcomes, implementing for evaluation conclusion to improve teaching and re-evaluating from time to time.

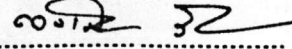
The finding of this study was teaching evaluation model had effectiveness in the following issues : compatibility, clarification and feasibility of evaluation model; compatibility and clarification of evaluating competencies and criterions; validity of instrument; satisfactory of evaluated teachers; compatibility of evaluating manual and the outcomes of implementing process of teaching evaluation model.

ภาควิชา คณะกรรมการบริหารหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต

สาขาวิชา ...หลักสูตรและภาวสอน.....

ปีการศึกษา2533.....

ลายมือชื่อนิติ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จด้วยความอนุเคราะห์ช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงเดือน อ่อนน่วม ที่กรุณาได้ให้คำปรึกษาแนะนำและช่วยเหลือเอาใจใส่ตลอดระยะเวลาของการทำวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในในพระคุณของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.สุจิต เพียรชอบ รองศาสตราจารย์ ดร.ศิษณา แชนมณี รองศาสตราจารย์ ดร.จันทร์เพ็ญ เชื้อพานิช รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ ลินลาวัฒน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญมี เฌรยอด ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาที่แนะนำแนวทางในการทำวิทยานิพนธ์ในเบื้องต้น ขอกราบขอบพระคุณท่าน ศาสตราจารย์ ดร.สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ ดร.โกวิท ประวาลพุกษ์ รองศาสตราจารย์ ดร.อุมา สุกนธมาน ที่ได้กรุณาให้คำชี้แนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ในขั้นสุดท้ายให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้เกี่ยวข้องท่านอื่นๆ ซึ่งไม่สามารถจะกล่าวนามในที่นี้ ที่ได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือในการให้ข้อคิดเห็นและข้อมูลอันเป็นประโยชน์ที่สำคัญยิ่งในการวิจัยครั้งนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เชี่ยวชาญและคณะครูอาจารย์ผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่มีส่วนช่วยเหลือและสนับสนุนให้งานวิจัยประสบผลสำเร็จ ตลอดจนบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ได้ให้ทุนสนับสนุนการทำวิจัยครั้งนี้ด้วย

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเพื่อนๆ และน้องๆ ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจมาโดยตลอด โดยเฉพาะ คุณระลึก ชานี และคุณเสนอ ภิรมจิตรพ่อง หากผลการวิจัยฉบับนี้ก่อให้เกิดประโยชน์แก่การพัฒนาทางด้านวิชาการและการปฏิบัติงานในวิชาชีพครู ผู้วิจัยขอขอบคุณความดีนี้เป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดามารดาและบูรพาจารย์ทุกท่านด้วย

นिरาศ จันทรจิตร

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
รายการตารางประกอบ	ฉ
รายการแผนภูมิประกอบ	ท
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	7
ข้อตกลงเบื้องต้น	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
ประโยชน์ที่ได้รับ	9
2 บรรณคดีที่เกี่ยวข้อง	10
แนวคิดทฤษฎีและหลักการเกี่ยวกับการสอน และ	
การสอนที่มีประสิทธิภาพ	10
แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการประเมิน	
แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินการสอน	52
แนวคิดและหลักการทางด้านความรู้สึนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง	65
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินการสอน	71
3 วิธีดำเนินการวิจัย	81
การสร้างรูปแบบการประเมินการสอน	84
การทดลองใช้รูปแบบการประเมินการสอน	98
การทดลองใช้ร่างรูปแบบการประเมินการสอนในรอบแรก	98

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
	การทดลองใช้รูปแบบการประเมินการสอนในรอบที่สอง 107
4	ผลการพัฒนารูปแบบการประเมินการสอนสำหรับครูประถมศึกษา 112
	ตอนที่ 1 การสร้างรูปแบบการประเมินการสอน 112
	1.1 การสังเคราะห์แนวคิดและกรอบเนื้อหาของร่างรูปแบบ การประเมินการสอน 112
	1.2 ผลการพิจารณาคัดเลือกรูปแบบการประเมินการสอน ของผู้เชี่ยวชาญ 113
	ตอนที่ 2 การทดลองใช้รูปแบบการประเมินการสอน
	2.1 การนำร่างรูปแบบการประเมินการสอน ไปทดลองใช้รอบแรก 132
	ผลการทดลองใช้ร่างรูปแบบการประเมินการสอน ในรอบแรก 134
	การประเมินความเหมาะสมความชัดเจนและความเป็นไปได้ ของรูปแบบการประเมินการสอน 134
	การประเมินความเหมาะสมของสมรรถภาพการประเมิน ความเหมาะสมความชัดเจนของเกณฑ์การประเมิน และ ความเหมาะสมของเนื้อหาตามแบบประเมินการสอน 136
	การประเมินคุณภาพของแบบประเมินการสอน ในด้านความตรง 143
	การประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการประเมินการสอนในฐานะ ผู้ได้รับการประเมิน 150
	การเปรียบเทียบผลการประเมินการสอนระหว่าง กลุ่มผู้ประเมิน 155
	การประเมินเอกสารคู่มือการประเมินการสอน 157

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

หน้า

	การประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมการนำรูปแบบการประเมิน	
	การสอนไปทดลองใช้	160
2.2	การนำรูปแบบการประเมินการสอนไปทดลองใช้	
	ในรอบที่สอง	167
	ผลการทดลองใช้รูปแบบการประเมินการสอนในรอบที่สอง	170
	การประเมินความเหมาะสม ความชัดเจน และความเป็นไปได้ของ	
	กรอบแนวคิดและกิจกรรม ในรูปแบบการประเมินการสอน	171
	การประเมินความเหมาะสมความชัดเจนของสมรรถภาพการประเมิน	
	เกณฑ์การประเมิน และเนื้อหาเกณฑ์ในแบบประเมิน	174
	การประเมินคุณภาพของแบบประเมินการสอนด้านความตรง ...	182
	การประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการประเมินการสอนในฐานะ	
	ผู้ได้รับการประเมิน	187
	การเปรียบเทียบผลการประเมินการสอนระหว่าง	
	กลุ่มผู้ประเมิน	191
	การประเมินเอกสารคู่มือการประเมินการสอน	193
	การประเมินผลการนำรูปแบบการประเมินการสอน	
	ไปทดลองใช้	195
5	บทสรุป	202
	ตอนที่ 1 การสร้างรูปแบบการประเมินการสอน	202
	ตอนที่ 2 การทดลองใช้รูปแบบการประเมินการสอน	202
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	204
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนที่ 1	204
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนที่ 2	209
	ผลการทดลองใช้ร่างรูปแบบการประเมินการสอนในรอบแรก	209
	ผลการทดลองใช้รูปแบบการประเมินการสอนในรอบที่สอง	217

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

หน้า

ค. ผลการนำข้อมูลการทดลองใช้ไปปรับปรุงแก้ไขรูปแบบ	
การประเมินการสอน	220
กรอบแนวคิดและกิจกรรมรูปแบบการประเมินการสอน	220
สมรรถภาพการประเมินและเกณฑ์การประเมิน	226
เอกสารคู่มือการประเมินการสอนสำหรับครูประถมศึกษา	253
อภิปรายผล	265
ข้อเสนอแนะ	278
บรรณานุกรม	280
ภาคผนวก ก	294
ภาคผนวก ข	307
ประวัติผู้เขียน	361

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
1	ประเภทของครูผู้ได้รับการประเมินจำแนกตามกลุ่มประสบการณ์และ ขั้นที่สอน ในการทดลองใช้รูปแบบการประเมินการสอนรอบแรก	102
2	ประเภทของครูผู้ได้รับการประเมินจำแนกตามกลุ่มประสบการณ์และ ขั้นที่สอน ในการทดลองใช้รูปแบบการประเมินการสอนรอบที่สอง	109
3	ค่ามัชฌิมฐานและพิสัยควอไทล์ ด้านความเหมาะสม ความชัดเจน ขององค์ประกอบรูปแบบการประเมินการสอนตามความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ	114
4	ค่ามัชฌิมฐานและพิสัยควอไทล์ด้านความเหมาะสมของสมรรถภาพที่ ประเมิน และด้านความเหมาะสมความชัดเจนของเกณฑ์การประเมิน การสอนตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ	118
5	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง ในการทดลองใช้รูปแบบการประเมินการสอน ในรอบแรกจำแนกตามสถานภาพ	132
6	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง ในการทดลองใช้รูปแบบการประเมินการสอน ในรอบแรก จำแนกตามระดับการศึกษาและลักษณะการปฏิบัติงาน.....	133
7	ค่ามัชฌิมฐาน และพิสัยควอไทล์ของคะแนนด้านความเหมาะสมความ ชัดเจนและความเป็นไปได้ของกรอบแนวคิดและกิจกรรมในรูปแบบ การประเมินการสอน	135
8	ค่ามัชฌิมฐานและพิสัยควอไทล์ของคะแนนด้านความเหมาะสมของ สมรรถภาพการประเมิน ความเหมาะสมความชัดเจนของเกณฑ์ การประเมิน และความเหมาะสมของเนื้อหาในแบบประเมิน	137
9	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลการประเมินการสอนระหว่างกลุ่มครู ดีเด่นกับกลุ่มครูผู้สอนธรรมดา จำแนกตามสมรรถภาพการประเมิน	144
10	ค่ามัชฌิมฐาน และพิสัยควอไทล์ของคะแนนความพึงพอใจที่มีต่อการ ประเมินการสอนในฐานะผู้ได้รับการประเมิน	150

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
11	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลการประเมินการสอนระหว่างกลุ่มผู้ ประเมินแต่ละกลุ่ม ในแต่ละมิติของการประเมิน	155
12	คำมีชยฐาน และนิสัยควอไทล์ของการประเมินเอกสารคู่มือการประเมิน การสอน ด้านความเหมาะสมของเนื้อหาและความชัดเจน ความเป็นไปได้ ในการนำไปใช้	157
13	คำร้อยละของผลการดำเนินงานกิจกรรมการนำรูปแบบการประเมินการสอน ไปทดลองใช้ในรอบแรก	160
14	คำร้อยละของกลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้รูปแบบการประเมินการสอน รอบที่สอง จำแนกตามสภาพ	168
15	คำร้อยละของกลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้รูปแบบการประเมินการสอน ในรอบที่สอง จำแนกตามลักษณะการปฏิบัติงาน	169
16	คำมีชยฐานและนิสัยควอไทล์ของคะแนนความเหมาะสม ความชัดเจน และความเป็นไปได้ของกรอบแนวคิด และกิจกรรมในรูปแบบการประเมิน การสอน	171
17	คำมีชยฐานและนิสัยควอไทล์ของคะแนนด้านความเหมาะสมของ สมรรถภาพการประเมิน ความเหมาะสมความชัดเจนของเกณฑ์ การประเมินและความเหมาะสมของเนื้อหาในแบบประเมิน	175
18	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของผลการประเมินการสอนระหว่างกลุ่ม ครูดีเด่นกับครูผู้สอนธรรมดาในรอบที่สองจำแนกตามสมรรถภาพ การประเมิน	182
19	คำมีชยฐานและนิสัยควอไทล์ของคะแนนความพึงพอใจที่มีต่อการ ประเมินการสอนในฐานะผู้ได้รับการประเมิน	187
20	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลการประเมินการสอนระหว่างกลุ่มผู้ ประเมินแต่ละกลุ่ม ในแต่ละมิติของการประเมิน	191

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
21	คำมีมาตรฐานและนิสยควอ ทัลของการประเมินเอกสารคู่มือการประเมิน การสอนด้านประโยชน์ ความเหมาะสมของกรอบเนื้อหา ความชัดเจน ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้	194
22	คำร้อยละของผลการดำเนินกิจกรรมในการนำรูปแบบการประเมิน การสอนไปทดลองใช้ในรอบที่สอง	195

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการแผนภูมิประกอบ

แผนภูมิที่		หน้า
1	แสดงองค์ประกอบของระบบการสอน	19
2	แสดงองค์ประกอบในการออกแบบการสอน	20
3	แสดงการอธิบายความหมายของการประเมิน	38
4	แสดงองค์ประกอบของกระบวนการประเมิน	39
5	แสดงโมเดลการประเมินของสเติก	47
6	แสดงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์และความสอดคล้อง ของสิ่งที่มุ่งประเมิน	47
7	แสดงลำดับขั้นตอนของการดำเนินการวิจัย	83
8	กรอบแนวคิดของรูปแบบการประเมินการสอน	89
9	กรอบแนวคิดของรูปแบบประเมินการสอนที่ได้รับการปรับปรุง ในขั้นสุดท้าย	222

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย